

Реферат о завршеној докторској дисертацији

Наслов/тема докторске дисертације: "Одрживи менаџмент медија у друштвеним конфликтима и кризама"

Докторанткиња: мр Браниславе Костић.

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Дисертација "Одрживи менаџмент медија у друштвеним конфликтима и кризама", докторанткиње Браниславе Костић, урађена је у складу са свим формалним и садржајним захтевима Универзитета у Београду и Факултета Безбедности.

Дисертација обухвата 520 страна и садржи: 8 оригиналних графикона (резултати истраживања), 17 слика (архивске и документарне фотографије и илустрације, које су предмети анализе), 10 оригиналних табела, више транскрипата садржаја електронских медија, три прилога (предлог *Декларације о одрживим медијима у друштвеним конфликтима и кризама* и две изјаве о подршци *Декларацији*).

У раду се позива на 226 библиографских јединица, које обухватају радове значајних теоретичара и истраживача из области медија, менаџмента, одрживог развоја, друштвених конфликта и криза, од којих је већина писана на српском, енглеском и француском језику, а мањи број на руском, хрватском и другим језицима. Међу радовима на које се у дисертацији позива, 40% чине дела објављена након 2000. године.

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања, у дисертацији, је одрживи менаџмент медија у условима друштвених конфликта и криза, крајем двадесетог и почетком двадесетпрвог века: од револуције у Румунији (децембар 1989. године), која је представљала прекретницу у погледу улоге медија у друштвеним конфликтима и кризама, до децембра 2009. године.

Друштвени конфликти се у раду посматрају као битна карактеристика историјског развоја људског друштва, која не мора бити нужно иманентна људској заједници на свим нивоима њеног развоја.

Овако дефинисан предмет истраживања је обухватио четири основне групе релација:

§ деловање медија на јавност у условима друштвених конфликта и криза;

§ деловање менаџмента медија на медије у условима друштвених конфликта и криза;

§ деловање ванмедијских друштвених чинилаца на медије у условима друштвених конфликта и криза;

§ деловање ванмедијских друштвених чинилаца на менаџмент медија у условима друштвених конфликта и криза.

Научни циљ истраживања је стицање нових сазнања о садашњем и могућем утицају менаџмента медија на хуманизацију људских односа у области превенције, избегања, тока и разрешења друштвених конфликта и криза, односно - доказивање хипотеза постављених у раду.

Предуслов за реализацију научног циља истраживања је креирање прецизног одређења одрживог менаџмента медија.

Друштвени циљ истраживања је дефинисање предлога *Декларације о одрживим медијима у друштвеним конфликтима и кризама*, као основе за дискусију и дефинисање основних елемената нацрта: а) кодекса понашања одрживих медија у друштвеним конфликтима и кризама; б) кодекса одрживог менаџмента медија.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

Општа хипотеза, постављена у раду, гласи: "Одрживи менаџмент медија у друштвеним конфликтима и кризама може имати значајан повољан утицај на хуманизацију људских односа у области превенције, тока и разрешења друштвених конфликта и криза. Одрживи менаџмент медија може извршити значајан повољан утицај на степен поштовања људских права и слобода, смањење насиља и интензивирање ненасилне комуникације током друштвених конфликта и криза, као и на хумано разрешење конфликта и криза и њихово предупредивање."

Ова хипотеза је рашчлањена на осам посебних хипотеза:

1. У друштвеним конфликтима и кризама медији престају да буду само преносиоци информација и постају директни учесници друштвених догађаја.
2. Медији значајно утичу на избегање, ток и разрешење друштвених конфликта и криза.
3. Управљање медијима у друштвеним конфликтима и кризама у директној је зависности од става менаџмента медија према друштвеним конфликтима

генерално и према конкретним друштвеним конфликтима и кризама које медиј презентује.

4. Одрживи менаџмент медија може битно изменити до сада уобичајено деловање медија у друштвеним конфликтима и кризама.
5. Одрживи менаџмент медија може извршити значајан повољан утицај на степен поштовања људских права и слобода, смањење насиља и интензивирање ненасилне комуникације пре избијања друштвених конфликта и криза, током њиховог трајања и након разрешења.
6. Одрживи менаџмент медија може значајно допринети ефикасној превенцији друштвених конфликта и криза.
7. Одрживи менаџмент медија може извршити значајан повољан утицај на хумано разрешење конфликта и криза.
8. Одрживи менаџмент медија не може бити успешан у друштву које не поштује принципе хуманости и одрживог развоја.

Постављене хипотезе су у дисертацији потврђене, при чему посебан значај има доказивање посебних хипотеза 1. и 2., које указују на неопходност нове перцепције деловања медија у условима друштвених конфликта и криза.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Дисертација се састоји из девет поглавља, која су подељена на одељке и пододељке:

I - УВОД (1. ПРОБЛЕМ ИСТРАЖИВАЊА)

II- МЕТОДОЛОГИЈА (1. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА, 2. ЦИЉЕВИ ИСТРАЖИВАЊА, 3. ХИПОТЕТИЧКИ ОКВИР, 4. НАЧИН ИСТРАЖИВАЊА, 5. НАУЧНА И ДРУШТВЕНА ОПРАВДАНОСТ ИСТРАЖИВАЊА)

III - ПОЈМОВНИ И ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

1. ДРУШТВЕНИ КОНФЛИКТИ -1.2. Врсте друштвених конфликта, 1.3. Историјски развој, хијерархија и трансформација друштвених конфликта, 1.5. Стратегије друштвених конфликта, 1.6. Интензитет друштвених конфликта, 1.7. Теорије друштвених конфликта **Error! Bookmark not defined.**, 1.8. Међународноправо као основа за пацифизацију и превазилажење друштвених конфликта, 1.9. Савремени друштвени конфликти, 1.10. Превенција конфликта у савременом свету, мир као могући *modus vivendi*, 1.11. Медији и савремени глобални безбедносни изазови;

2. ДРУШТВЕНЕ КРИЗЕ - 2.1. Одређење појма и дефиниција друштвене кризе, 2.2. Карактеристике криза, 2.3. Облици и врсте кризних ситуација, 2.4. Модерна типологија криза, 2.5. Типови кризе у односу на степен предвидивости и степен контролабилности;

3. НАСИЉЕ И ТЕРОРИЗАМ - 3.1. Насиље као друштвени феномен, 3.2. Насиље у медијима, улога медија у превенцији и промоцији насиља, 3.3. Тероризам - појам и врсте, 3.4. Савремени тероризам као узрок и резултат конфликта, 3.5. Тероризам као облик насилне комуникације, 3.6. Тероризам и медији; улога медија у јачању, опстанку и превенцији тероризма;

4. МЕДИЈИ - 4.1. Појам и врсте медија, 4.2. Настанак и развој медија, 4.3. Економска (и политичка) основа функционисања медија, 4.4. Јавни медијски сервиси, 4.5. Медијски аудиторијум;

5. КОМУНИКАЦИЈА - 5.1. Појам *комуникација* и различита схватања, 5.2. Врсте комуникације, 5.3. Комуникација у организацији, 5.4. Масовна комуникација, 5.5. Насилна и ненасилна комуникација;

6. МЕНАџМЕНТ - 6.1. Развој менаџмента као науке; различита теоријска схватања, 6.2. Менаџмент културе, 6.3. Менаџмент медија, 6.4. Медијски системи и медијске организације;

7. КОНЦЕПТ ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА - 7.1. Конституисање идеје и дефинисање појма "одрживи развој", 7.2. Агенда 21, 7.3. Миленијумска декларација УН - документ о новом схватању односа на планети, 7.4. Европски документи о одрживом развоју, 7.5. Одрживи развој културе, 7.6. Улога медија у одрживом развоју, 7.7. Одрживи менаџмент медија.

IV - ИНТЕРАКЦИЈА МЕДИЈА И ДРУШТВА

1. ТЕОРИЈЕ О ИНТЕРАКЦИЈИ МЕДИЈА И ДРУШТВА - 1.1. "Омнипотентност медија" – Франкфуртска школа и максималистичке теорије о утицају медија на друштво, 1.2. Јирген Хабермас–"изданак" Франкфуртске школе, теоретичар "јавне сфере", 1.3. Теорије о медијском "појачавању" и Британске студије културе, 1.4. Информационо друштво и постиндустријске теорије, 1.5. Утицај медија на креирање стварности - теорије постмодернизма, 1.6. Режи Дебре –медиологија;

2. КА НОВИМ МЕДИЈСКИМ ПОСТАВКАМА: ВИРТУЕЛНА И РЕАЛНА СТВАРНОСТ;

3. ИНТЕРАКЦИЈА МЕДИЈА И ДРУШТВА – АНАЛИЗА МЕДИЈСКОГ СИСТЕМА СФРЈ - 3.1. Настанак и опште карактеристике медијског система Југославије, 3.2. Специфичности медијске комуникације СФРЈ са светом, 3.3. Специфичне карактеристике медијског система СФРЈ, 3.4. Фазе развоја медијског система социјалистичке Југославије.

V - МЕДИЈИ У ДРУШТВЕНИМ КОНФЛИКТИМА И КРИЗАМА

1. ЈАВНО МЊЕЊЕ И МЕДИЈИ - 1.1. Пропаганда;
2. ДЕЛОВАЊА МЕДИЈА У ЛАТЕНТНОЈ И МАНИФЕСТНОЈ ФАЗИ КОНФЛИКТА - 2.1. Деловање медија у латентној фази друштвених конфликта, 2.2. Деловање медија у манифестној фази друштвених конфликта;
3. СПЕЦИФИЧНОСТИ ДЕЛОВАЊА МЕДИЈА У САВРЕМЕНИМ ДРУШТВЕНИМ КОНФЛИКТИМА - 3.1. Медији и конфликти глобалних размера, 3.2. Медији о конфликтима несразмерних противника (студија случаја 1: Медијска слика Првог заливског рата), 3.3. Деловање медија у етничким конфликтима, 3.4. Студије случаја 2-4: Деловање медија у етничким конфликтима на простору бившег Совјетског Савеза (студија случаја 2: Деловање медија током кризе и конфликта у Естонији; студија случаја 3: Етнички конфликти и деловање медија у Молдавији, студија случаја 4: Етнички конфликти у Јерменији и медијски извештаји о њима).
4. ДЕЛОВАЊЕ МЕДИЈА У КОНФЛИКТИМА НА ПРОСТОРУ БИВШЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ - 4.1. Ток и карактеристике конфликта на простору бивше Југославије, 4.2. Слепило за "другост" - медији на простору СФРЈ у латентној фази друштвеног конфликта (истраживање - Анализа садржаја насловних страна листа "Дневник"), 4.3. Медији у манифестној фази конфликта на простору СФРЈ (студија случаја 5: "Масакр 41 српског детета у Боровом Насељу");
5. МЕДИЈСКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА ДРУШТВЕНИХ КОНФЛИКТА КОЈИ СЕ ОДВИЈАЈУ НА ТЕРИТОРИЈЕ МАТИЧНЕ ДРЖАВЕ МЕДИЈА - 5.1. Студија случаја 6: Фотографија као симбол у презентацији конфликта који се дешава изван матичне државе медија и медијске публике; 5.2. Студија случаја 7: Медијска презентација инцидента у Кундузу

VI - ОДРЖИВИ МЕНАѢМЕНТ МЕДИЈА У ДРУШТВЕНИМ КОНФЛИКТИМА И КРИЗАМА

1. ДИСКУСИЈА ПОСТАВЉЕНИХ ХИПОТЕЗА

VII - ЗАКЉУЧЦИ

VIII - ЛИТЕРАТУРА

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

У раду је показано да: **а)** У друштвеним конфликтима и кризама медији престају да буду само преносиоци информација и постају директни учесници друштвених догађаја; **б)** Медији значајно утичу на избијање, ток и разрешење друштвених конфликта и криза; **в)** Управљање медијима у друштвеним конфликтима и кризама у директној је зависности од става менаџмента медија према друштвеним конфликтима генерално и према конкретним друштвеним конфликтима и кризама које медиј презентује; **г)** Одрживи менаџмент медија може битно изменити до сада уобичајено деловање медија у друштвеним конфликтима и кризама; **д)** Одрживи менаџмент медија може извршити значајан повољан утицај на степен поштовања људских права и слобода, смањење насиља и интензивирање ненасилне комуникације пре избијања друштвених конфликта и криза, током њиховог трајања и након разрешења; **ђ)** Одрживи менаџмент медија може значајно допринети ефикасној превенцији друштвених конфликта и криза; **е)** Одрживи менаџмент медија може извршити значајан повољан утицај на хумано разрешење конфликта и криза.

Поред наведеног, у раду је доказано:

- да се методе деловања и утицаја медија током латентне и манифестне фазе конфликта се разликују;
- да у манифестној фази конфликта медији могу директно утицати на ток конфликта и конкретно понашање учесника у конфликту, закључно са стварањем услова за мотивисање на ратни злочин,
- да медији могу битно да утичу на однос домаће јавности према конфликтима и кризама који се одвијају ван матичне државе медија и његове публике.

На основу закључака у раду се предлажу два иновативна елемента: а) "минимум базног консензуса" (који се заснива на вредностима које нису зависне од економских, националних, религијских, или културолошких карактеристика сукобљених страна, нити се заснивају на историји, традицији и позицијама моћи), као нови, хумани и општељудски, елемент за креирање полазне основе у превенцији и разрешењу конфликта и б) предлог могућих елемената за будуће дефинисање одрживог менаџмента медија, где се под одрживим медијима подразумевају "слободни, независни, друштвено одговорни, професионално и економски успешни медије, који

своје деловање заснивају на праву сваког човека да буде квалитетно информисан, едукован, као и да буде упознат са свим релевантним достигнућима људског рода, кроз историју и данас, на начин који поштује право на различитост, укључујући и право на матерњи језик, право на достојанство и достојанствен живот сваког човека, независно од његове етничке, религијске, политичке и полне припадности, сексуалног или другог опредељења, уз прихватање максиме да су права човека ограничена само једнаким правима других људи и правом будућих генерација да уживају у природним и вештачким ресурсима наше планете".

На крају рада је, као прилог, дат предлог Декларације о одрживим медијима у друштвеним конфликтима и кризама, дефинисан на основу закључака дисертације. У прилогу су дате и две изјаве (Института за мир у Сремским Карловцима и Фонда за развој истраживачког новинарства из Новог Сада) о прихватању Декларације, што се може сматрати почетком друштвене акције за дискусију и дефинисање Кодекса одрживих медија у друштвеним конфликтима и кризама и Кодекса одрживог менаџмента медија у друштвеним конфликтима и кризама.

6. Закључак

Докторска дисертација "Одрживи менаџмент медија у друштвеним конфликтима и кризама, докторанткиње Браниславе Костић је урађена у свему према одобреној пријави и представља оригинално и самостално научно дело ауторке, те су се стекли услови за њену јавну одбрану.

Ментор

Ванредни професор, Др Желимир М. Кешетовић,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности

Чланови комисије

Редовни професор, Др Владимир Н. Цветковић,
Универзитет у Београду, Факултет безбедности.

Ванредни професор, Др Дубравка Валић Недељковић,

